

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

О. В. Шимко

ОСОБИСТА ПОЛІТИЧНА ТАКТИКА
Тематика семінарських занять
для студентів спеціальності «Політологія» усіх форм навчання

Затверджено
на засіданні
методичної ради
Протокол № від

Краматорськ
ДДМА
2022

УДК 321.01(072)

Ш 61

Особиста політична тактика: тематика семінарських занять для студентів спеціальності «Політологія» усіх форм навчання / уклад. О. В. Шимко. Краматорськ: ДДМА, 2022. 26 с.

Тематика семінарських занять містить плани практичних занять з дисципліни «Особиста політична тактика» для студентів спеціальності «Політологія», методичні рекомендації щодо підготовки до занять, короткий зміст кожної теми, питання до тем та перелік рекомендованої літератури, яка є у наявності в бібліотеці ДДМА.

Розробник:

О. В. Шимко, старший викладач

Відп. за випуск

Є. В. Болотіна, доцент

ЗМІСТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТІВ І КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, ВИМОГИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ	4
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ПРО ОСОБИСТУ ПОЛІТИЧНУ ТАКТИКУ	6
ТЕМА 2. УХВАЛЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ	8
ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО	10
ТЕМА 4. ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРЕСИ, ОРІЄНТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ВИБІР	12
ТЕМА 5. ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ	14
ТЕМА 6. ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	16
ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА	18
ТЕМА 8. ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ	20
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	24

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТИВ І КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, ВИМОГИ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Основними дидактичними *цілями* їх проведення є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;
- спонукати здобувачів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчального курсу;
- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Завдання семінарського заняття:

- закріплення, поглиблення і розширення знань здобувачів з відповідної навчальної дисципліни;
- формування вміння постановки і рішення інтелектуальних завдань і проблем;
- удосконалення здібностей по аргументації здобувачами своєї точки зору, а також по доведенню і спростуванню інших суджень;
- демонстрація здобувачами досягнутого рівня теоретичної підготовки;
- формування навичок самостійної роботи з літературою.

Семінарські заняття виконують такі основні *функції* (відповідно формулюють дидактичні цілі заняття: навчальну, виховну і розвивальну):

- **навчальну** – поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару;
- **розвивальну** – розвиток логічного мислення здобувачів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо;
- **виховну** – патріотичне виховання, виховання економічної, екологічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху, формування потреби здорового способу життя тощо;
- **діагностично-корекційну** – контроль за якістю засвоєння здобувачами навчального матеріалу, виявлення прогалин його засвоєнні та їх подолання.

Особливості семінару:

- активна участь самих здобувачів у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд;
- викладач надає здобувачам можливість вільно висловлюватися під час розгляду питань, що винесені на обговорення, допомагає їм вірно будувати свої міркування;

- така навчальна мета семінару вимагає, щоб здобувачі були добре підготовлені до заняття;
- якщо здобувачі не підготовлені до заняття, то семінарське заняття перетворюється у фронтальну бесіду (викладач задає питання, здобувачі відповідають на них).

Структура семінарського заняття:

- **Організаційна частина** – допомагає мобілізувати здобувачів до навчання; активізувати їхню увагу; створити робочу атмосферу для проведення заняття; містить привітання викладача зі здобувачами, виявлення відсутніх, перевірку підготовленості до заняття.

- **Мотивація та стимулювання навчальної діяльності** – передбачає формування потреби вивчення конкретного навчального матеріалу, повідомлення теми, мети та завдань. Мотивації сприяє чітке усвідомлення його мети, що полягає у досягненні кінцевого, запланованого результату спільної діяльності викладача й здобувачів.

- **Обговорення навчальних питань семінару** – полягає в обговоренні й керуванні процесом розгляду основних питань семінару відповідно до обраного виду і методики його проведення. Викладач має подбати про поетапне обговорення, сприймання, розуміння, закріплення і застосування здобувачами вивченої навчальної інформації.

- **Діагностика правильності засвоєння здобувачами знань** – допомагає викладачеві та здобувачам з'ясувати причину нерозуміння певного елемента змісту навчальної інформації, невміння чи помилковості виконання інтелектуальної або практичної дії. Здійснюється за допомогою серії оперативних короточасних контрольних робіт (письмових, графічних, практичних), усних фронтальних опитувань, тренінгу тощо), з використанням комп'ютерної техніки.

- **Підбиття підсумків заняття** – передбачає коротке повідомлення про виконання запланованої мети, завдань заняття (аналіз того, що було розглянуто, мотивацію діяльності групи і окремих здобувачів, оцінювання їхньої роботи).

- **Повідомлення домашнього завдання** – містить пояснення щодо змісту завдання, методики його виконання, передбачає його запис на дошці, а учнями в щоденник.

Готуючись до семінарського заняття здобувач повинен:

- ознайомитись зі змістом плану семінару та переглянути конспект прослуханої лекції за даною темою;

- ознайомитись з рекомендованою літературою та прочитати відповідний розділ підручника або навчального посібника, опрацювати додаткову рекомендовану літературу. Робота з науковою книгою вимагає свідомого засвоєння прочитаного, а не механічного заучування. Для цього необхідно усвідомити зміст різних понять, спеціальних термінів, положень, що в свою чергу забезпечує термінологічну обізнаність здобувача та вироблення навичок логічного мислення;

- здійснити критичний аналіз викладеного матеріалу в опрацьованих джерелах з даної проблеми;
 - скласти конспект опрацьованого матеріалу, де зазначити власну точку зору з даної проблеми;
 - здійснити самоконтроль через відповідні питання з даної теми;
 - скласти план відповіді на кожне питання плану заняття.
- Виступаючи на семінарському занятті здобувач повинен:*
- уникати технічного переказу матеріалу лекції або рекомендованої літератури;
 - відповідаючи на питання, розглядати певні положення у розвитку, здійснювати порівняння різних підходів, концепцій в опрацьованій літературі;
 - показати практичну значущість цих положень;
 - інші здобувачі, присутні на семінарському занятті, повинні брати активну участь в обговоренні проблем, що розглядаються, а в разі неповного або недостатнього висвітлення матеріалу доповнювати відповідь, вступати в полеміку, використовуючи додаткові висновки, факти та цифрові дані.

У процесі засвоєння знань з дисципліни здобувач повинен уміти готувати реферати і виконувати контрольні роботи. Участь у названих формах самостійної роботи закладає у здобувача первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат — це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет (об'єкт), характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 15–20 друкованих аркушів формату А 4.

Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у студента щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій, в яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми.

До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге, навчальна література, по-третє, методично-довідкова література. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми.

Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список

використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Написання **контрольної роботи** передбачає:

- вибір теми із запропонованого переліку;
- вивчення рекомендованої літератури та добір матеріалу;
- упорядкування літератури відповідно до пунктів плану;
- у вступній частині роботи слід обґрунтувати актуальність теми, чітко сформулювати мету роботи;
- у логічній послідовності висвітлити кожне з питань плану;
- робота завершується загальним висновком з теми роботи;
- до роботи додається список використаної літератури;
- обсяг роботи повинен становити до 15 сторінок формату А4.

ТЕМА 1 ПОНЯТТЯ ПРО ОСОБИТУ ПОЛІТИЧНУ ТАКТИКУ (2 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Місце та призначення курсу особистої політичної тактики у системі суспільствознавчих дисциплін. Політична поведінка та її особливості. Закритий та відкритий тип політичної поведінки. Політичні навички. Механізм політичної поведінки. Основні функції політика. Політична участь і політичне функціонування. Види натовпу та їх характеристика. Поняття про політичну участь. Масова політична поведінка. Масові рухи та їх вплив на прийняття політичних рішень. Поняття про політичну діяльність. Рівні політичної участі особи. Конформізм, індиферентність, політичний активізм. Характеристика політичної активності. Рівні політичної активності.

Види політичної участі. Лідери, активісти, послідовники. Політичний авторитет та його види. Історичні прояви політичного авторитету. Визначення політичної стратегії та тактики, їх взаємозв'язок. Конструктивна та деструктивна політична тактика. Методи прийняття управлінських рішень. Раціонально-універсальний метод, метод послідовних обмежень, змішано-скануючий метод. Популізм, елітизм, консерватизм, радикалізм, демократизм. Ознаки політичної стабільності.

План

1. Поняття, особливості та типи політичної поведінки.
2. Політична участь та політичне функціонування.
3. Функції політика у державі та суспільстві.
4. Характеристика масових рухів.
5. Рівні політичної участі особи.
6. Політична стратегія та тактика.

Знати визначення понять: політична стратегія, політична тактика, політик, політична поведінка, закритий тип політичної поведінки, відкритий тип політичної поведінки, натовп, політична участь, лідер, активіст, послідовник, політичний авторитет, популізм, елітизм, радикалізм, демократизм, політична стабільність.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення політичної тактики.
2. У чому відмінність політичної тактики та політичної стратегії?
3. Які особливості політичної поведінки?
4. Назвіть головні політичні навички.
5. Які функції виконує політик у суспільстві?

6. Дайте визначення натовпу.
7. Охарактеризуйте основні види натовпу.
8. Що таке конформізм?
9. Назвіть основні методи прийняття управлінських рішень.
10. Які ознаки політичної стабільності?

Рекомендована література

1. Головатий М. Політична психологія. Підручник. 2-ге вид. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
2. Еліта: витоки, сутність, перспектива. За ред. В. Кременя. К.: Знання України, 2018. 527 с.
3. Неліпа Д. Системний аналіз в політології. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
4. Шляхтун П. Політологія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

ТЕМА 2 УХВАЛЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ (4 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Поняття про процес прийняття політичних рішень. Історичні приклади суб'єктів активного політичного процесу. Політична еліта та її вплив на прийняття політичних рішень. Теорія ухвалення політичних рішень – Г. Саймон, Р. Дал. Структурна послідовність в прийнятті політичного рішення. Аналіз складної ситуації. Типи політичних рішень: фундаментальні, законодавчі, адміністративні. Види голосування як процес прийняття політичних рішень. Методи ухвалення політичних рішень: раціональний, послідовних порівнянь, змішано-скануючий, теорії груп.

Вплив груп на політичну діяльність і процеси. Поняття про центр прийняття рішень. Моделі ухвалення рішень: формально-ієрархічна, змагальна, колегіальна. Інформаційно-аналітична база підтримки прийняття політичних рішень.

План

1. Політичні рішення та їх різновиди.
2. Суб'єкти активного політичного процесу.
3. Теорія ухвалення політичних рішень.
4. Типологія політичних рішень
5. Методи ухвалення політичних рішень.
6. Моделі ухвалення політичних рішень.
7. Поняття про політичну еліту.
8. Характеристика та види груп тиску.
9. Світовий та український досвід функціонування груп тиску.
10. Світова та українська політична еліта.

Знати визначення понять: політичне рішення, політичний процес, політична еліта, структурна послідовність, голосування, змішано-скануючий метод, метод послідовних порівнянь, центр прийняття рішень, аналітика.

Питання для самоперевірки

1. Як проходить процес прийняття політичних рішень?
2. Охарактеризуйте поняття «еліта».
3. Підготуйте доповідь про теорії ухвалення політичних рішень.
4. Складіть порівняльну таблицю типів політичних рішень.
5. Що таке голосування політичне?
6. Історичний розвиток голосування як процесу прийняття політичних рішень.

7. Проаналізуйте різні види голосування.
8. Охарактеризуйте методи ухвалення політичних рішень.
9. Як групи впливають на політичну діяльність?
10. Чим відрізняються моделі ухвалення політичних рішень?

Рекомендована література

1. Діленшнайдер Р. Рішення. Практичні поради від 23 людей, які змінили світ. К.: Book Chef, 2020. 320 с.
2. Коновалець Є. Ода вождізму. К.: Залізний тато, 2018. 188 с.
3. Неліпа Д. Системний аналіз в політології. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
4. Райс Кондоліза. Демократія. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2018.

ТЕМА 3 ПОЛІТИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО (2 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Політична позиція людини. Рівень політичної активності громадян. Типи взаємовідносин людини і політики. Активна суспільно-політична позиція та відчуження. Поняття про аполітичність. Типи взаємин людини і держави. Вплив громадської думки на політичне керівництво. Сторони ділового спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна. Паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби спілкування. Виховання активного громадянина. Традиції спілкування людини і політики.

Поняття про політичне керівництво. Особливості політичного керівництва. Функції політичного керівництва на загальнодержавному рівні. Науковці-суспільствознавчі та громадські діячі про громадське керівництво. Елітарний спосіб керівництва. Визначення політичного менеджменту. Поняття про політичний маркетинг. Політичне життя.

План

1. Типи взаємовідносин людини і політики.
2. Активна та пасивна суспільно-політичні позиції.
3. Типи взаємин людини і держави.
4. Політичне керівництво.
5. Види політичного керівництва.
6. Політичний менеджмент і маркетинг.

Знати визначення понять: політична позиція, політична активність, громадянин, аполітичність, активіст політичний, політичне керівництво, пара лінгвістичний засіб спілкування, екстралінгвістичний засіб спілкування, політика, ділове спілкування, політичний менеджмент, політичний маркетинг, громадський діяч, політичне життя, держава.

Питання для самоперевірки

1. Що таке «політична позиція людини»?
2. Від чого залежить рівень політичної активності громадян?
3. Назвіть типи взаємовідносин людини і політики.
4. Що таке аполітичність?
5. Проаналізуйте типи взаємин людини і держави.
6. Як громадська думка впливає на політичне керівництво?
7. Назвіть сторони ділового спілкування?
8. Чим політичне керівництво відрізняється від керівництва в іншій сфері?
9. Які функції виконує політичний керівник на загальнодержавному рівні?

10. Дайте визначення політичного менеджменту.

Рекомендована література

1. Еліта: витоки, сутність, перспектива. За ред. В. Кременя. К.: Знання України, 2018. 527 с.

2. Нежинська О. О. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс. К.: Олді плюс, 2020. 264 с.

3. Мендель Ю. Каждый из нас президент. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2021. 288 с.

4. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потребі в гідності і політика скривдженості. К.: Наш формат, 2020. 192 с.

ТЕМА 4 ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРЕСИ, ОРІЄНТАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ВИБІР (2 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Поняття політичного інтересу, підходи до його визначення. Види політичних інтересів. Легітимне та нелегітимне політичні рішення. Політичні цінності та їх види. Поняття про політичну орієнтацію. Типи політичних орієнтацій. Альтруїстичні та егоїстичні політичні мотиви. Політичний вибір. Груповий та індивідуальний політичний вибір. Підходи до детермінації політичного вибору. Ситуаційний, соціологічний, маніпулятивний, індивідуально-психологічний підхід. Вибір політичної орієнтації.

Типи особистісної політичної орієнтації. Загальний та конкретний фактори політичної орієнтації. Поняття та різні підходи до визначення громадської думки. Функції громадської думки та її місце у сучасному суспільстві. Поняття та аспекти політичної свідомості. Класифікації політичної свідомості. Типології політичної свідомості.

План

1. Поняття, види та підходи до визначення політичного інтересу.
2. Легітимні та нелегітимні політичні рішення.
3. Поняття та види політичних цінностей.
4. Політична орієнтація та вибір.
5. Типи особистісної політичної орієнтації.
6. Поняття, функції та місце громадської думки.
7. Політична свідомість.

Знати визначення понять: політичний інтерес, легітимність, не легітимність, легальність, політичний мотив, політичний вибір, альтруїзм, егоїзм політичний, політичні цінності, орієнтації політичні, маніпуляція, громадська думка, суспільство, свідомість політична.

Питання для самоперевірки

1. Що таке «політичний інтерес»?
2. Чим відрізняються легітимне та нелегітимне політичні рішення?
3. Дайте визначення політичної орієнтації.
4. Охарактеризуйте типи політичної орієнтації.
5. Які бувають політичні мотиви?
6. Що впливає на політичний вибір індивіда?
7. Які існують підходи до детермінації політичного вибору?
8. Опишіть типи особистісної політичної орієнтації
9. Яке місце займає громадська думка у сучасному суспільстві?

10. Що таке політична свідомість?

11. Які існують типи політичної свідомості?

Рекомендована література

1. Діленшнайдер Р. Рішення. Практичні поради від 23 людей, які змінили світ. К.: Book Chef, 2020. 320 с.

2. Литвиненко В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. К.: Зелений пес, 2019. 464 с.

3. Неліпа Д. Системний аналіз в політології. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.

4. Шляхтун П. Політологія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

ТЕМА 5 ПОЛІТИЧНИЙ ІМІДЖ (4 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Політичний імідж як соціальний феномен та його роль у сучасному політичному житті. Підходи до визначення політичного іміджу. Типи політичного іміджу. Портрет ідеального політика в Україні. Принципи спілкування з електоратом. Складові чинники політичного іміджу. Соціальні прошарки суспільства та їх характеристика. Соціальна ідентифікація. Знання і підготовка – необхідні якості політика. Відносини між політиком і політичними партіями. Партійна програма. Принципи співпраці з експертами.

Політик і державна символіка. Спеціальні іміджеві поради для політика. Зовнішній вигляд політика. Поняття про спілкування для політика. Формальне і неформальне спілкування. Фази спілкування. Типи людей у спілкуванні. Форми ділового спілкування: бесіда, листування, розмова по телефону. Поради для ділового спілкування. Публічний виступ політика. Застереження при публічному виступі. Ораторська майстерність. Проведення ділових нарад. Види нарад. Підготовка до ділових нарад. Види діалогу. Риси кваліфікованого співрозмовника. Мета та правила проведення бесід. Види та елементи дискусії. Способи розв'язання конфліктів.

План

1. Політичний імідж.
2. Характеристика політичного іміджу конкретного політика.
3. Соціальна ідентифікація.
4. Відносини між політиками та політичними партіями.
5. Ділове спілкування та публічний виступ політика.
6. Ділова нарада та бесіда.
7. Види та елементи дискусії.
8. Порівняння європейського та українського політичного іміджу.
9. Конфлікт у політиці.
10. Сучасні методи розв'язання політичних конфліктів.

Знати визначення понять: політика, політик, імідж, соціальна ідентифікація, політична партія, ділове спілкування, публічність, дискусія, ділова нарада, ділова бесіда, політичний конфлікт.

Питання для самоперевірки

1. Яку роль відіграє політичний імідж у суспільно-політичному житті?
2. Які існують типи політичного іміджу?

3. Визначте портрет ідеального політика сучасності.
4. З яких складників складається політичний імідж?
5. Що таке соціальна ідентифікація?
6. На яких засадах формуються відносини між політиками та політичними партіями?
7. Принципи співпраці політика з професійними експертами.
8. Охарактеризуйте форми ділового спілкування.
9. Які аспекти має містити публічний виступ політика?
10. Мета та правила проведення бесід
11. Що таке продуктивна дискусія?
12. Назвіть сучасні методи розв'язання політичних конфліктів.

Рекомендована література

1. Литвиненко В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. К.: Зелений пес, 2019. 464 с.
2. Нежинська О. О. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс. К.: Олді плюс, 2020. 264 с.
3. Політики не брешуть. 10 законів взаємодії політиків і виборців. К.: Наш формат, 2020. 296 с.
4. Райс Кондоліза. Демократія. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2018.

ТЕМА 6 ТЕХНОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (4 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Спілкування та його компоненти. Типологія політичних ролей громадян. Мотиви політичної участі. Політичні орієнтації. Груповий та індивідуальний вибір. Підходи до політичного вибору. Концепції політичної участі. Інституціональний підхід. Характер поведінки учасників політичного процесу. Поняття та види політичних технологій. Варіанти політичних технологій. Класифікація та етапи прийняття політичних рішень. Проект політичного рішення та його ухвалення. Вплив лобі та політичних режимів на прийняття політичного рішення.

Окремі політичні технології. Поширення чуток. Технології масових зборів, телефонні, таємна домовленість, «клонування» ЗМІ, погрози, «лестощі охлократії», ідеологічне кліше, підміна понять, маленька переможна війна, «нагадую – це я», теледебати. Особливості застосування анти технологій. Популізм політичний.

План

1. Спілкування: поняття, компоненти.
2. Політична участь та політична роль.
3. Концепції політичної участі
4. Класифікація та етапи прийняття політичних рішень.
5. Політичні технології: поняття, типи.
6. Технології масових зборів, телефонні технології.
7. Характеристика технологій: «клонування» ЗМІ, погрози, «лестощі охлократії».
8. Технології масових зборів, телефонні технології, ідеологічне кліше, підміна понять.
7. Характеристика технологій: маленька переможна війна, «нагадую – це я», теледебати
9. Антитехнології та популізм.
10. Український та європейський популізм.

Знати визначення понять: спілкування політичне, роль політична, мотив політичний, концепція, участь політична, інституціональний підхід, процес політичний, рішення політичне, лобі, режим політичний, технології політичні, теледебати, засоби масової інформації, чутки політичні, анти технології політичні, популізм.

Питання для самоперевірки

1. Назвіть компоненти спілкування.
2. Які існують типи політичних ролей громадян?

3. Що таке політичний мотив?
4. Які існують підходи до політичного вибору?
5. Від чого залежить характер поведінки учасників політичного процесу?
6. Які існують види політичних технологій?
7. Механізм ухвалення політичного рішення.
8. Як лобізм впливає на прийняття політичних рішень?
9. Як відбувається поширення політичних чуток?
10. Як застосовуються анти технології?
11. Що таке популізм?

Рекомендована література

1. Лю Ерік Ви сильніші, ніж вам здається. Х.: Віват, 2020, 240 с.
2. Карл фон Клаузевіц Природа війни. Х.: Віват, 2018. 416 с.
- 3 Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 164 с.
4. Романюк А. Еволюція політичних інститутів. К.: Гельветика, 2021. 184 с.

ТЕМА 7 ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА (4 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Політична конкуренція. Підходи до визначення політичної боротьби. Види та ресурси політичної боротьби. Екстремізм та його види. Лівий та правий екстремізм. Анархо-синдикалізм, расизм, доктрина держави добробуту. Стратегії поведінки при політичному конфлікті. Гласне та негласне розкриття конфліктів. Технології запобігання політичного конфлікту. Методи ведення переговорів. Методи розв'язання конфліктів: насилля, роз'єднання, примирення.

Опозиція, підходи до її визначення. Способи поділу опозиції. Парламентська опозиція, передумови для її функціонування. Групи тиску. Місце і роль опозиції в Україні. Лобізм. Революція. Підходи до визначення революції. Типології революцій. Політична революція. Громадянська війна. Причини та види війн. Політичне маніпулювання. Напрямки політичного маніпулювання. Історичні особи – відомі маніпулятори. Політичний терор та його класифікація. Ознаки та наслідки політичного терору.

План

1. Поняття, види та ресурси політичної боротьби.
2. Поняття та види екстремізму.
3. Поняття, види та вирішення конфліктів.
4. Переговори та методи їх ведення
5. Опозиція та групи тиску.
6. Революція та громадянська війна.
7. Війна як метод політичної боротьби.
8. Політичне маніпулювання і його види.
9. Політичний терор та його класифікація.
10. Світовий досвід політичного терору.

Знати визначення понять: конкуренція політична, боротьба політична, екстремізм, анархо-синдикалізм, расизм, доктрина держави добробуту, стратегія поведінки політичної, конфлікт політичний, переговори, опозиція, група тиску, лобізм, революція, громадянська війна, маніпулювання політичне, терор політичний.

Питання для самоперевірки

1. Що таке політична конкуренція?
2. Охарактеризуйте види екстремізму.
3. Наведіть приклади екстремізму у сучасному світі.
4. Проаналізуйте різницю між правим та лівим екстремізмом.

5. Що таке доктрина державного добробуту?
6. Яке місце займає проблема расизму в Україні?
7. Опишіть різні підходи до визначення опозиції.
8. Перерахуйте методи ведення переговорів.
9. Які основні методи розв'язання конфліктів.
10. Що таке лобізм?
11. Напрямки політичного маніпулювання.
12. Що таке політичний терор?

Рекомендована література

1. Бостан С. Форми державного правління країн Європейського союзу: юридичні моделі і політична практика. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 204 с.
2. Романюк А. Еволюція політичних інститутів. К.: Гельветика, 2021. 184 с.
3. Карл фон Клаузевіц Природа війни. Х.: Віват, 2018. 416 с.
4. Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка. К.: Човен, 2020. 392 с.

ТЕМА 8 ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ (4 год.)

Під час вивчення даної теми необхідно звернути увагу на такі проблемні питання:

Поняття про виборчі технології. Підходи до визначення терміна. Історія виникнення виборів. Моделі виборчих кампаній. Типи виборчих технологій. Поняття про паблік рілейшенс. Соціологічні піар-технології. Депутат та його повноваження. Види виборчих систем.

Структура депутатської діяльності. Формування команди депутата. Аналіз соціально-економічної та політичної ситуації депутатом. Розробка програми депутата. Види політичних програм. План проведення передвиборчої кампанії. Засоби інформації та наочної агітації. Поняття про виборчий округ. Умови поділу на виборчі округи. Складові іміджу депутата. Комунікативна механіка. Корисні виборчі поради.

ЗМІ – четверта влада. Роль ЗМІ. Особливості інформаційного середовища. Особливості новин. Форми організації ЗМІ. Класифікація засобів масової інформації. Особливості роботи різних видів ЗМІ.

План

1. Виборчі технології: поняття, підходи до визначення.
2. Історичний розвиток політичних виборів.
3. Моделі виборчих кампаній.
4. Типи виборчих технологій.
5. Соціологічні піар-технології.
6. Депутат та його повноваження
7. Структура депутатської діяльності.
8. Розробка програми депутата. Види політичних програм.
9. Засоби інформації та наочної агітації.
10. Засоби інформації та наочної агітації.
11. Засоби інформації та наочної агітації.
12. Особливості роботи різних видів ЗМІ.

Знати визначення понять: вибори, виборчі технології, виборча система, паблік рілейшенс, піар, депутат, програма політична, агітація, виборчий округ, імідж політичний, комунікативна механіка, засоби масової інформації.

Питання для самоперевірки

1. Дайте визначення виборів політичних.
2. Проаналізуйте, коли і як з'явилися політичні вибори у різних країнах?
3. Які існують моделі виборчих кампаній?
4. Найактуальніші соціологічні піар-технології.

5. Яку роль відіграє депутат у сучасному політикумі?
6. Визначте сучасні види виборчих систем.
7. Опишіть структуру депутатської діяльності.
8. Визначте етапи розробки політичної програми.
9. Складіть схематичний план передвиборчої кампанії.
10. Які виборчі поради ви можете назвати найважливішими.

Рекомендована література

1. Бостан С. Форми державного правління країн Європейського союзу: юридичні моделі і політична практика. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 204 с.
2. Литвиненко В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. К.: Зелений пес, 2019. 464 с.
3. Нежинська О. О. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс. К.: Олді плюс, 2020. 264 с.
4. Шведа Ю. Вибори від А до Я. К.: Астролябія, 2015. 384 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Армаш, Н. Державні політичні діячі: зарубіжний та вітчизняний досвід. Навч. Посібник. К.: КНТ, 2020. 164 с.
2. Бостан, С. Форми державного правління країн Європейського союзу: юридичні моделі і політична практика. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 204 с.
3. Головатий, М. Політична психологія. Підручник. 2-ге вид. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
4. Горбатенко, В. Політичне прогнозування. Теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2016. 400 с.
5. Діленшнайдер, Р. Рішення. Практичні поради від 23 людей, які змінили світ. К.: Book Chef, 2020. 320 с.
6. Еліта: витоки, сутність, перспектива. За ред. В. Кременя. К.: Знання України, 2018. 527 с.
7. Коновалець, Є. Ода вождізму. К.: Залізний тато, 2018. 188 с.
8. Нежинська, О. О. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс. К.: Олді плюс, 2020. 264 с.
9. Неліпа, Д. Системний аналіз в політології. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
10. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 164 с.
11. Романюк, А. Еволюція політичних інститутів. К.: Гельветика, 2021. 184 с.
12. Фукуяма, Ф. Ідентичність. Потребі в гідності і політика скривдженості. К.: Наш формат, 2020. 192 с.
13. Шляхтун, П. Політологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

Допоміжна література

1. Віллінк, Д. Стратегія і тактика лідерства. К.: Book Chef, 2021. 368 с.
2. Карл фон Клаузевіц Природа війни. Х.: Віват, 2018. 416 с.
3. Литвиненко, В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. К.: Зелений пес, 2019. 464 с.
4. Лю Ерік Ви сильніші, ніж вам здається. Х.: Віват, 2020, 240 с.
5. Мендель, Ю. Каждый из нас президент. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2021. 288 с.
6. Політики не брешуть. 10 законів взаємодії політиків і виборців. К.: Наш формат, 2020. 296 с.
7. Снайдер, Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка. К.: Човен, 2020. 392 с.
8. Райс Кондоліза. Демократія. Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2018.
9. Шведа, Ю. Выборы від А до Я. К.: Астролябія, 2015. 384 с.

Web-ресурси

1. <https://ips.ligazakon.net/>
2. <http://academy.gov.ua/>
3. <https://uk.wikipedia.org/>
4. <http://ipo.org.ua/wp>
5. <http://dspace.wunu.edu.ua/>
6. <https://maup.com.ua/assets/>
7. <https://womenua.today/>
8. <http://lib.rada.gov.ua/>

Навчальне видання

О. В. Шимко

ОСОБИСТА ПОЛІТИЧНА ТАКТИКА
Тематика семінарських занять
для студентів спеціальності «Політологія» усіх форм навчання

Редагування, комп'ютерне верстання Я. О. Бершацька

62/2020. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк..
Обл.-вид. арк. . Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1633 від 24.12.2003